

6. Тригуб Л.П., Власенко І.В. Комунікативні навички та вміння для ефективного вивчення англійської мови самостійно. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія*. 2019. №40. Т. 2. С. 137-140.

7. Шиян Р.Б. Типова освітня програма для 3–4 класів закладів загальної середньої освіти. Київ, 2018. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf>.

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ В КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Сергій Мальов, концертмейстер, здобувач ступеня вищої освіти
«доктор філософії»

Науковий керівник: Н. Л. Тодосієнко, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

FORMATION OF AESTHETIC COMPETENCE OF CHILDREN IN THE CONTEXT OF THE FOLLOWING OF PRE-SCHOOL AND PRIMARY EDUCATION

Serhii Malov, accompanist,
recipient of the higher education degree «Doctor of Philosophy»
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** В статті розкриваються особливості формування естетичної компетентності дітей молодшого шкільного віку в умовах освітнього процесу початкової школи з метою формування загальної та естетичної культури молодших школярів. Автор статті презентує засоби формування естетичної компетентності дітей молодшого шкільного віку.*

***Ключові слова:** естетична компетентність, мистецтво, молодший шкільний вік.*

***Abstract.** The article reveals the peculiarities of the formation of aesthetic competence of children of primary school age in the conditions of the educational process of primary school with the aim of forming the general and aesthetic culture of primary school children. The author of the article presents the means of forming the aesthetic competence of children of primary school age.*

***Key words:** aesthetic competence, art, primary school age.*

У контексті реформування сучасної освіти в Україні головним завданням є визначення ефективних методів виховання підростаючого покоління. Особлива увага приділяється проблемі впровадження співробітництва всіх суб'єктів підготовки, зосереджуючись на інноваційних методах, моделях і технологіях, які забезпечили б підготовку науково-педагогічних кадрів. Крім того, особлива увага приділяється розробці та дослідженню способів впровадження цих ідей у традиційні форми освітнього процесу. Ідея людиноцентризму, яка полягає в тому, щоб зосередитися на розвитку особистісних рис людини через творчу та ефективну роботу, є відображенням в освіті та педагогіці.

Забезпечення формування естетичного ставлення до дійсності, формування ідеалів і смаків у дітей молодшого шкільного віку є важливою проблемою сучасного суспільства. Таким чином, останнім часом науковці створюють нові можливості для отримання передового досвіду в галузі гуманітарних наук і мистецтва. Це сприяє відновленню рівноваги між розвитком творчості та найсучаснішими досягненнями в науці та освіті.

Поставлена мета визначила наступні завдання: проаналізувати безпосередні виклики, що постали перед Україною; показати, як прогалини у навчанні і вихованні сприяють виникненню глобальних суспільних проблем; довести, що відчуття причетності до національної естетичної культури є необхідною складовою патріотизму; наголосити на значенні естетичного підходу до виховання. В умовах модернізації української освіти

виникає потреба у підготовці активної, естетично розвинутої особистості. Згідно нового базового закону «Про освіту», концепції Нової української школи з часу в умовах модернізації української освіти виникає потреба у підготовці активної, естетично розвинутої особистості. Згідно нового базового закону «Про освіту», концепції Нової української школи з вересня 2018 року розпочалося впровадження нового змісту освіти, який заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості в суспільстві. Такі завдання відображені в основних концептуальних положеннях розвитку педагогічної освіти, зокрема в таких нормативних державних документах, як, «Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах», Закон України «Про освіту», «Концепція розвитку педагогічної освіти», «Концепція сучасної мистецької школи», «Стратегія національно-патріотичного виховання», «Державна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на період до 2025 року» та інших інструктивних документах МОН України.

Розвиток естетичної свідомості молодших школярів – це розвиток естетичного ставлення до навколишньої реальності та світу мистецтва, емоцій, почуттів, потреб, смаків і ідеалів. Це цілеспрямований, організований процес формування естетичного та художнього відображення у свідомості предметів і явищ мистецтва, природи та навколишнього середовища, що впливає на органи почуттів і ставлення до прекрасного як у матеріальному, так і в духовному світах. Інтелектуальне та духовне становлення молодшого школяра забезпечується формуванням естетичного ставлення до дійсності.

Актуальність проблеми дослідження полягає в тому, що багато суперечностей виникають у практичній діяльності щодо майбутніх можливостей естетичного виховання молодших школярів у сучасній школі. Це вимагає якісно нових змін як цілісного педагогічного процесу. Пошук ефективних шляхів оптимізації процесу естетичного виховання учнівської молоді здійснювали сучасні дослідники: естетичного ставлення у дітей дошкільного віку займалися М. Грибанова, В. Григоренко, молодшого шкільного віку – І. Барановська, Р. Добровольська, Т. Голінська, І. Гриценко, Л. Старовойт, Н. Тодосієнко, О. Ущипівська; естетичного виховання особистості – Л. Масол, О. Поліщук, О. Половіної, О. Рудницької.

Сучасна школа вимагає кардинальних змін як до цілісного педагогічного процесу, так і його складових, зокрема мотиваційних, змістових, процесуальних та інших структурно-системних компонентів освіти. Є необхідність впровадження нових методів, ідей і моделей, крім існуючих традиційних методів формування естетичної компетентності в учнів молодшого шкільного віку. Традиційні методи мають певну фрагментарність, роздільність і часову ізольованість.

Величезним потенціалом для успішної реалізації цього завдання постає естетичне виховання. Воно закладає в дитячому віці основоположні цінності, орієнтири, переконання, які в майбутньому визначатимуть життєву позицію і стратегію поведінки дорослої людини, громадянина. Оновлення всіх зазначених компонентів потребує зміни методології навчання, переходу з суто інформаційних, репродуктивних форм навчання на проблемно-пошукові, індивідуально-диференційовані, особистісно орієнтовані з акцентом на індивідуалізацію навчальних планів і програм. Отже, особливого значення в процесі творчого розвитку особистості дитини набуває початкова школа, зокрема, «наступність у навчанні та вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку» [2, с. 349].

Інноваційно-орієнтована система естетичного виховання спрямована на розвиток естетичної компетентності учнів молодшого шкільного віку та підготовку їх до нових мистецьких і художніх діяльностей. Основна відмінність цієї моделі полягає в тому, що вона спрямована на підготовку дитини до життя в сучасному динамічному суспільстві, що дозволяє їй розвиватися як активного учасника змін і інновацій, здатного до ініціативи та виконання естетичних інновацій. «Розвиток особистості як суб'єкта інноваційної діяльності на діяльнісному, особистісному та соціальному рівнях забезпечуватиметься за допомогою

комплексної стратегії інноваційного розвитку» [4, с. 144], щоб реалізувати цю творчу модель.

Отже, формування естетичної компетентності в учнів молодшого шкільного віку, процес естетичного виховання є могутнім чинником позитивного впливу на особистість, розвитку в ній кращих людських якостей, формування суспільно-політичних тенденцій, гуманістичного розвитку суспільства. Оптимізація естетичного виховання молодших школярів у руслі викликів сучасності, формування естетичної компетентності у молодших школярів потребує, насамперед, наукового аналізу та застосування інноваційних підходів та новітніх художньо-педагогічних технологій до формування естетичних поглядів і переконань.

Зокрема, в освітній системі потрібно привести до дії величезний потенціал естетичного виховання у його світоглядному і ціннісному значенні. «Формування духовно багатой людини, яка глибоко розуміє твори мистецтва, має високо розвинуті естетичні смаки, відчуває красу навколишнього світу і прагне до творчого перетворення дійсності за законами прекрасного. Це характерно для молодшого шкільного віку, у період активного розвитку мислення» [5, с. 242]. Таким чином, художньо-естетична діяльність є шляхом до розвитку творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку. «Естетична діяльність сприяє формуванню здібностей і творчому відтворенню, самовираженню особистості дитини молодшого шкільного віку» [7, с. 84]. Отже, «важливого значення набуває також осмислення питань естетичного виховання, формування естетичної культури особистості; виховання у молоді національного характеру мислення, патріотизму, моральності, естетичної самосвідомості, духовного розвитку дітей та юнацтва. Становлення уявлень особистості про світ, стосунків людей, про себе починається у молодшому шкільному віці одночасно з розвитком почуттів і моральних якостей. Воно є основою моральної спрямованості особистості визначають її подальше життя» [3, с. 134]. Основна значущість формування естетичної компетентності полягає в позитивному впливі на творчий розвиток особистості дитини, смаки, інтереси, ідеали і почуття молодших школярів.

Отже, звертаючись до вищесказаного, можна зробити наступний висновок, що формування естетичної компетентності в учнів молодшого шкільного віку розвиває ціннісне світосприймання шляхом залучення школярів до художньої культури, до світу, формує естетичне ставлення до дійсності у молодших школярів, виховує почуття, здатність до рефлексії, творчого мислення, діалогу (міжособистісного і міжкультурного), розширює світоглядні межі. «Відродження національної культури та побудова національної школи вимагає нового підходу до виховання молоді. Нова концепція музично-естетичного та духовного виховання повинна опиратися на кращі зразки українського національного фольклору, виховувати любов до народних українських традицій, до рідної землі та історії наших предків. Вона сприяє формуванню основних компонентів духовного світу молоді, національній самосвідомості та патріотичного мислення» [5, с. 242].

В результаті здійсненого аналізу, слід зазначити, що естетичне виховання – це потужний чинник в наступності дошкільної та початкової освіти, а відчуття причетності до національної культури має бути усвідомлене як один з найважливіших його компонентів.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. 2016. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compessed.pdf>.
2. Кривошея Т. М. Наступність у навчанні та вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку в педагогічній спадщині Я. А. Коменського. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка: збірник наукових праць*. 2009. №28. С. 349-354.
3. Мальов С. В. Виховання патріотичних почуттів дітей молодшого шкільного віку в процесі формування естетичної компетентності. *Патріотичне виховання в освіті та соціальній роботі: уроки минулого та сучасний погляд*: зб. матер. міжвузівської науково-

практичної конференції Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії 22 лютого 2024 року. Хмельницький, 2024. С. 134-138.

4. Петришина Т. Ю. Роль вихователя в контексті перспективності й наступності дошкільної освіти та початкової школи. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : зб. матер. VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2022. Вип. 11. С.144-146.

5. Тодосієнко Н. Л. Педагогічне значення українського фольклору у патріотичному вихованні дітей молодшого шкільного віку. *Патріотичне виховання в освіті та соціальній роботі: уроки минулого та сучасний погляд*: зб. матер. міжвузівської науково-практичної конференції Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії 22 лютого 2024 року. Хмельницький, 2024. С. 242-247.

6. Akimova, O. Creative thinking as a philosophical category. *Proceedings of the Summer Science Symposium «Science and policy — Dialogue in Europe»*. Tallinn, 2016. August. P. 13-18.

7. Starovoit L. Psychological and pedagogical aspects of preschoolers creative development in the process of creative labor training. *Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej «Pedagogika.Współczesne tendencje w nauce i edukacji»*. Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. P. 84-87.

ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЗАСОБІВ МУЗИЧНОЇ ВИРАЗНОСТІ

Тамара Маринчук, старша викладачка

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

CREATIVE DEVELOPMENT OF CHILDREN OF YOUNGER SCHOOL AGE IN THE PROCESS OF LEARNING MEANS OF MUSICAL EXPRESSION

Tamara Marinchuk, senior teacher

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. В статті розкриваються особливості формування творчого розвитку дітей молодшого шкільного віку засобами вивчення засобів музичної виразності. Автор презентує методичні прийоми та підходи до застосування вивчення засобів музичної виразності з дітьми, залучення учнів до творчого процесу.

Ключові слова: музична діяльність, музичне мистецтво, творчий розвиток, молодший шкільний вік, засоби музичної виразності.

Abstract. The article reveals the peculiarities of the formation of the creative development of children of primary school age by means of studying the means of musical expressiveness. The author presents methodical techniques and approaches to the use of learning means of musical expressiveness with children, involving students in the creative process.

Key words: musical activity, musical art, creative development, younger school age, means of musical expression.

Інноваційно-орієнтована система естетичного виховання спрямована на розвиток естетичної компетентності учнів молодшого шкільного віку та підготовку їх до нових напрямів мистецької й художньої діяльності. Основна відмінність цієї моделі полягає в тому, що вона спрямована на підготовку дитини до життя в сучасному динамічному суспільстві, що дозволяє їй розвиватися як активного учасника змін і інновацій, здатного до ініціативи та виконання естетичних інновацій. Розвиток особистості як суб'єкта інноваційної діяльності на діяльнісному, особистісному та соціальному рівнях забезпечуватиметься за допомогою комплексної стратегії інноваційного розвитку, щоб реалізувати цю модель.